

Előfizetési ár:

Egész évre..... 6 frt — kr.

Félévre..... 3 frt — kr.

Negyedévre..... 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 12 kr.

K O R U N K

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAPON.

Szerkesztőség

és kiadóhivatal:

Budapest,

IV. szarka-utca 5. szám.

Kéziratok nem adatnak
vissza.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: Kador Sándor.

Parlamentünk hanyatlása.

Valamint a tél nem kimél meg semmit a mezőn, hanem enyészetnek indit minden egyes virágot, levelet; úgy a modern korszellem rothasztó behatása a parlamentet sem kimélheti meg.

Bezzeg van szörnyülködés, méltatlanokodás, midőn az ijesztő példát kézzel foghatón látni lehet; midőn a modern öntetszelgő, vagy türes frázisokkal telt udvariaskodás helyett vaspánczélos, alabárdos alak tűnik fel, és sétatálcza helyett vasat, aczélt forgat, habár rémitésen kívül ő sem tesz egyebet.

Hallottunk sokféle itéletet, de szem és fültanui is vagyunk a most folyó parlamenti életnek, melyet tanulmányozva, egy különváló nézethez jutottunk.

Mindenekelőtt kijelentjük, hogy mi Zimándy beszédét és annak modorát, a hogy azt előadta, nem tudjuk helyeselni, azt kötelességünk kép elítéljük — és így sem őt védelmezve, sem kárhoztatva egészen, mellőzve az esetet, csupán a parlamenti életről egyáltalán akarunk néhány megjegyzést kockáztatni.

Nem politikailag, hanem társadalmi kérdéssé alakítva a parlament életét, szabad egészen nyíltan véleményt adunk.

Mi az erkölcs és nevelésben keressük a hibát; és azoknál meg is találjuk.

A mely országot Isten meg akarja verni, annak rossz államférfiakat ad.

És ez természetes, a népből valók ők is, annak hibáit viselik és viszik magukkal mindenütt, még az ország-házába is.

A parlamenti életben ép úgy mint a társadalmiban megtaláljuk a modern hibákat, bünöket; képviselve van ott mindegyik.

És kérjük: van-e összetartás, valódi felebaráti szeretet, önzetlenség, nyíltszivűség a társadalmi életben?

Vagy talán, sok a meggyőződés, tudomány?

A parlament hanyatlását mi szintén az erkölcs és tanítás hiányos volta és ferde irányából következtetjük.

A szeretetnélküliség, kegyeletlenség, tisztetlenség, a melylyel egyik képviselő a másik irányában viseltetik; az

önző türelmetlenség és öntetszelgés, a melylyel más véleményét végig hallgatni, és higgadtan megbírálni és megszívvelni képtelenek; a lelkiismeretlenség és léhaság, melyet a meggyőződés nélkül adott szavazatoknál vagy az ülésen jelen nem lével által naponta láthatunk, mind élő és kézzel rámutatható bizonyítékot nyújtanak.

Alig hallunk átgondolt, tanulmányozott szónoklatokat!

Átgondolt szónoklat? Honnét, a midőn selejtes a tudomány. Él? Honnét és hol a köszöri? És elég-e a pusztán átgondolt beszéd, ha az nem átértett is egyuttal, ha abból is hiányzik a meggyőződés hangja, a szónoklat ereje?!

Tanulmányozott? Honnét?

A kaszinó kártyáiból, esti lapból, Blauekatzból nem kerül az elő.

A jelen szokás és mód nem nyújt biztosítékot nekünk, nemcsak, hogy megőrizzük parlamentünk hírnevét, hanem, hogy azt a sülyedéstől is óva lássuk.

Amig a minden honatyának és honpolgárnak szenthelyként tisztelendő helyen látványosságot, skandalumot hajhászokat látunk komoly higgadt és honáért mindent áldozók helyett — addig kimondjuk nyíltan és őszintén, hogy bizalmatlanul nézzünk a történédők elé.

Utoljára is csak még sem dicsérhető dolog, de még csak udvarias eljárás sem, ha valamelyik ellenpárti beszél, hogy addig az a másik párt tüntetőleg elhagyja a termet.

Kiméletlenség, egymás iránti tisztetlenség.

És ha találkozik szónok, a kinek beszéde átgondolt, tanulmány és meggyőződés hangján szól, az ellenpárt pedig figyelmetlen, vagy gúnymosolylyal a termet elhagyja — majd hogy megbocsátjuk, ha a szónok meggyőződésének heve által elragadtatva a legdrasztikusabb szavakhoz folyamodik — hogy csak véleményének és nézetének figyelmet és meghallgatást szerezhessen.

Az pedig, hogy szónokat már alig találunk, különösen a fiatalabbak közt, csakis a hiányos tanrendszernek tudjuk be, a mely a kívülről való tanulást majdnem teljesen mellőzi, a mely rendszer az egyedüli mód szónokot terem-

teni, az illető gondolat halmazának szavakat adni bőven és válogatva.

Hosszas lenne a hibákat és hiányokat elősorolni, de kárba veszett munkát is végeznénk, ha fájlalva, rosszalásunknak továbbra is akarnánk kifejezést adni.

Tettük azonban a jövőben való jobb remény fejében, a mikorra talán okulva a multban, a jövő nemzedékből kifogástalanabb parlamentje lesz a magyarnak.

Kador Sándor.

Egy végzetes párbeszéd.

Irta: MÁTRA I. B.

Szépén süttött a tiszta ég boltján a ragyogó nap, csakhogy oly melegen, hogy a városi szorult levegőt tovább is kiállani nagy önmegtágadásba került volna. Ki a szabadba az árnyas lombok alá gondolám, s a gondolat rögtön határozattá érlelődött lelkemben. Már már indulni akarok s ime — mintha csak bosszantásomra esküdtek volna össze — vendégem jön: egy izraelita vallású, külömben pedig községi vagy jobban mondva, közös iskolai tanító. Egy pillanat elég volt átérzeni a meglepetést és bosszuságot, melyet a külömben jó modoru, bőbeszédű társalgásáért kedvelt férfit nem várt látogatása okozott; de hát az illedelem parancsolá, hogy a kinos helyzet előtt meghajoljak s alávessem magamat továbbra is a szoba rekkenő melegének remélhetőleg jó hosszu ideig, mert a gyakori vendégem ismeretes volt már hosszurra terjedő társalgásáról, a mi, ha nem vagyunk rá disponálva, bizony unalmassá is válik.

Halk sóhajtás: csak azután hamar távozzál — s az illem szabályai által parancsolt s lelki állapotomtól telhető szívesseggel fogadva szobamba vezetem. A hogylétünk felől tett kölesönös kérdések, feleletek s némi érdektelen dolog felemlítése után, melyek alatt kétszeresen kelle szenvednem a tikkasztó melegen, s az a rémes gondolat, hogy e nem várt látogatás késő estig is elhúzódhatik, verejtéket csalt ki homiokomon. Már éreztem, hogy ez nem tarthat így soká, hogy vagy rosszul kell lennem a nagy hőségétől, vagy vendégemet is sétára szólitom, inkább a szabadban gyötörjön kelletlen beszédeivel, költött mesével; ott a lombok hüse ellensúlyozni fogja azt a meleget, melyet érdektelen társalgása okozni fog, midőn körülbelől e szavakat kockáztatá meg az én igen tisztelt vendégem:

„Mily nagyszerű gondolat is volt a kormányoktól a közös iskolák eszméjének megpendítése és létesítése, pedig hányan vannak, kik a hatalom e böles intézményét kárhoztatják; no de ezt a művelt s felvilágosodott emberek-től elvárni nem lehet.“

Nem kellett nekem sem több; a vér rög-

tön arczomba tolt s oly foku me'eg futott végig tagjaimon, hogy azt gondolám, rögtön meggyuladok: de sajátságos! az indulat hatalmas volta már az első pillanatban elfeledteté velem a meleget, a sétát, az igen tisztelt vendég sokszor unalmas, érdektelen szószaporításait; nem gondoltam egyébre, csak arra, hogy a tanító urnak oly egyenesen kimondott állítására visszafeleljek. Nem az boszantott, hogy ő, holott még nem ismeri a közös iskolák felől táplált véleményemet, s mégis oly hirtelen tapintatlansággal műveletleneknek nyilvánítá előtt azoknak elleneit; nem ez boszantott, mert én az ily czélzásokra — ha ugyan ezt annak vehetem volna — nem szoktam sokat adni, hanem — a közös iskolák oly magasító dicsérete. Megállj tanító ur, gondoltam, eddig folyton vígan és jó kedvvel távoztunk egymástól, de tudom, hogy most megszorítalak s én okozok neked oly meleget, minőt te nekem kellemetlen látogatásoddal okoztál; ez méltó boszu is lesz s az igaz ügy érdekében is megteszem kötelességemet. Az első támadás, melyet ellenfelemre intéztem, a következő kérdés volt a meglepetés, a komolyság és a visszatetszés egész szigorú hangján:

„Mit mondott tanító ur?”

Mint mikor száz bombát röpítenek az ellenségre, oly ijedtséget okoztam a tanító urnak egyszerű kérdéssel; azt hívé szegény, hogy mint máskor szoktam, most is egyet fogok vele érteni s eszébe jutottak a megtisztelő szavak, melyekkel a községi iskola ellenségeit illeté. A felelet helyett kezdé magát mentetgetni, hogy ő így meg amugy nem nyilatkozott volna előttem oly keményen, ha a közös iskolákról való nézetemet ismerte volna. Egész önmegalázásig kért, könyörgött, bocsásak meg, mert távolról sem volt szándékában megsérteni, annál kevésbé, mivel engem igen jóra való, becsületes embernek ismer, a ki nem szokott külömbiséget tenni az emberek között, hanem felebaráti szeretét, becsületét mindenkivel megosztja egyaránt.

Ha szeretném az ilyen tömjénezés illatát, ha a mások dicséretéből kellene tengetni életemet, bizony nem tudom, nem bocsátottamm-e volna meg a vélt sérelmek ez én jó tanító uramnak.

„Soha se mentegődzék a tanító ur — mondom — engem úgy sem sértett meg, nem is tudna egy könnyen megsérteni; csak azt kérdeztem az előbb, mit állított a közös iskolák felől, mert tisztában szeretnék lenni az iránt, nem értettem-e félre szavait, mert a félreértést mindig óhajtom kikérülni, hogy a belőle származható kellemetlenségnek utját vághassuk.”

Az én jó tanítóm csak himezett-hámozott, nem tudta elhatározni, kimondja-e újra azokat a szavakat, melyek engem hite szerint annyira megbántottak s utat kerestem, melyen a társalgást más utra vigye át. Jól láttam zavart helyzetét, de azt is jól tudtam, hogy ha e rám nézve érdekes téma mellett nem maradunk, miután nyakamról nem rázhatom le úgy se az én kedves vendégemet, unalmas érdektelen meséi és kőza hirei hallatára újra megcsap a nyári napnak rekkenő melege. Hogy magamat ettől megmentssem, kiségittem a zavartól.

„Nemde azt mondá a tanító ur, hogy a közös iskolák eszméjének megpendítése és létesítése nagyszerű gondolat volt a kormányoktól s hogy azért mégis sokan vannak, a kik ezt a böles intézményt kárhoztatják, a mit pedig művelt emberektől elvárni nem lehet? ugy-e, hogy ezeket mondá a tanító ur?”

„Igen ezeket mondtam, csakhogy, csakhogy... az urra nem értettem,“... mondá pirulva s nem kis zavarban az én vendégem.

„Ezt csak akkor mondhatja tanító ur, ha biztosan tudja, hogy mely meggyőződésben élek, ha én is az ön elve mellett vagyok, akkor a műveltek közé számít, ha pedig a közös iskolát kárhoztatom, akkor műveletlennek tart, mert ezt a művelt emberről az ön nézete szerint feltenni nem lehet.”

„Oh hocsánatot kérek, én az urat műveltnek, nagyon műveltnek tartom, akár rosszalja a közös iskola intézményét, akár nem“ vágott szavaimba a tanító ur telve zavarral.

„Nem úgy édes tanító ur, ön nyilatkozott s a történetet meg nem történtté tenni, bár mint akarja is, nem lehet; de nem is baj. Ne tekintsük a személyeket, kik előtt nyilatkozunk, vegyük a dolgot általánosságban, úgy, a mint ön mondá; s hogy a zavarát okozó bizonytalanságot eleve eloszlassam, első sorban is kijentem, hogy a közös iskolák eszméjét úgy elméletben, mint gyakorlatban én is kárhoztatom.”

A tanító urnak sem kellett több; elkezdett halaványodni, kékülni, vörösödni, szóval a chameleonnak minden színét arczára öté a nagy zavar és ijedtség miatt, melybe véleményem határozott kifejezése által ejtém; ő, ki engem részint azért, mert igen gyakran részlettem abban az örömben, hogy unalmas beszédeit meghallgattam, részint, mert gyakori látogatásai alkalmával finom magyar dohányomat élvezheté s egyéb okoknál fogva is különösen tisztelt, azt hívé, hogy a becsület-sértésért legalább is párbajban kell elégtételt adnia.

Nem szeretvén az embereknek még szóval sem fájdalmat okozni, e jó indulat felébredt bennem a tanító ur iránt is s siettem őt újólag felbátorítani.

„Sohse aggódzék kedves tanító ur, engem nem sértett meg: ismerem irántam való jó indulatát, ezt önről fel sem tudnám tenni; épen azért ezután is csak oly fesztelentül, viselje magát mint eddig. A tény az, hogy egy és ugyanazon dologban két ellenkező ponton állunk s miután ön azokat, kik a közös iskolákat kárhoztatják, műveletleneknek tarja, méltó és igazságos, hogy álláspontját érvekkel támogassa, a mit én is megteszek s azután — győzzön az igazság!”

(Folyt. köv.)

A „KORUNK“ TÁRCZÁJA.

Szenvedek, szenvedtem...

*Szenvedek, szenvedtem
Én már nagyon sokat.
Meddig szenvedek még
Kimondhatlanokat?*

*Jól tudtam, hogy küzdés
Szenvedés az élet,
Emberi lény földön
E nélkül nem élhet.*

*Mindent, mindent — tudtam —
Meg kell érdemelni,
De a szenvedésből
Sok is lesz már ennyi!...*

*Minden, minden — hiszem —
Megváltozik végre, —
Csak szenvedésemnek
Nem lesz soha vége?...*

Sághi Mihály.

A CSÓKRÓL.

— A „Korunk“ eredeti tárczája. —

„Ajk érintkezése az ajkkal“ mondja a természetvizsgáló; „Rokonszenyünk kifejezése“ szól a prózai ember; „Haszontalan időpazarlás“ boszankodik a filosofus; „Minden bol dogságok Csimborasszo“-ja áradozik a szerelmes Don Juan; „Ami édesebb a méznél és az anyatejnél“ zengi a legnagyobb költő.

Csók, csók... de hát tulajdonképen mi is az a csók?

Erre a kérdésre, nyájas olvasók, valóság gal nehéz megfelelni és pedig nem csak azért, miért fejtörő dolog theoria utján meghatározni azt a rövidke tény, amely nem áll egyébben, mint az ajk hozzátapadásában egy másik ajkhoz, meg legfeljebb valami ábrándos, szelőszerű suttogásban, mit profán nyelven czuppanásnak is neveznek, — s a miben mégis annyian végtelen kéjt, üdvöt, boldogságot, avagy átkot, bünt, kárhoztatot találnak, — nemcsak ezért mondom, hanem főleg a miatt, mert e csábos, kis jószágnak végtelen sok neme, faja, változata van.

Más a jó barát, más a rokon, más a kis bété, más az anya c ókja; mennyi külömb-ség van a kéz, a homlok, az arczsók között; mennyire másnemű az ábrándos, a szel-s, a tüzes vérű, az egykedvű, a műveletlen, a salonok emberének csókja, mely ellentétes módon nyer kifejezést az udvariasság, a tisztet, a szerelem a csókban!

Hosszu, hosszu, iverkre menő értekezést

lehetne a csókok genealogiájáról írni. No de ne ijedjenek meg, nyájas olvasók, nekem nincs jelenleg szándékomban ez, nem untatom ezzel önöket, habár azt hiszem, még az „értekezés“ is a csókról érdekesebb volna, mintha pl. a kolera bacziusról, a királydal ügyéről, a szocialismusról, vagy egyéb világzavaró dologról szólna az, mert valljuk be őszintén, bármily lényegtelen is ez a fizikai proecessus, mi mégis érdeklődünk iránta.

Az értekező professzor helyett jelenleg én a fényképiró szerepét akarom rövid időre elkölcseözni s mint ilyen néhány képet kapni le a mult és jelen háttéréből, mely képekben e csintalan kis jószág e százalaku Protheusfi: a csók szerepel.

A büszke konsul halálra ítélte Cornelium. Egy rabszolga, a ki fellázad ura ellen, ... egy féreg, a mely fel akar emelkedni a porból, mit érdemel, mást, mint halált?

Cornelius pedig szétépte az engedelmesség kötelékeit, fellázadt a kormány ellen, kardot rántott a konsulokra ... a máglya lehet tehát csak méltó büntetése.

És a büszke gall, kinek ereiben fejedelmi vér csörgedezett, kinek ifju korában ezer meg ezer rabszolga nyugogott lábainál lesve ajkainak parancsoló szavait, mozdulatlanul lezárt ajkakkal, közömbös arczczal fogadta a halálos ítéletet.

Pedig szerette az életet, szerette még most is, mint eltiport, megalázott rab, — de hogy is ne szerette volna? Hisz két kis rózsza nyi-

Fővárosi levél.

A mult hét legemléltetésre méltóbb eseménye az „Erzsébet“ kórház zárkövének letétele, mely nagy ünnepélyességgel ment végbe e hó 20-án Budán. Maga a király volt ott jelen, mint a ki első tevé a három kalapácsütést a zárköre.

Körébe gyűlt az ország jobbainak színe-java, míg véle szemben a hatalmas predikátor Schlauch püspök állt, ki szónoklata egész teljével fordult az uralkodó felé, a mért jutalma a királyi kézszeritása volt.

Az „Erzsébet“ kórház a „Vöröskereszt-egylet“ tulajdona, melynek feladata tudvalevőleg a harcmezőn elesett vagy megbezett katonák ápolásának előmozdítása. Védnöke a király! E céljához képest épült a szóban forgó kórház is, mely, mint mondtam, t. hó 20-án adott át rendelkezésének. Béke idején ezen rendeltetése más kórház feladatával azonos.

A kórház a királynő emlékére Erzsébet nevét nyerte, ki a megnyitási ünnepélyen gyengélkedése miatt személyesen meg nem jelenhetett, de ezt később — mihelyt egész ségi viszonyai megengedik — koronás férje hangsúlyozott ígérete szerint megfogja látogatni.

Egyszer valami csirkefogót — olyan apró jelentőségű zsebmetszőt — elfogott a m. kir. rendőrség, s ártatlanul megfenyítette. Az ilyen jelentéktelen tévedés még a mai világban is előfordulhat; mert kitalálták a jogot értő professzorok, hogy ha lehet error juris, mért ne lehetne error Mihasznaandrasiensis. A deli quens igazsága érzetében kézzel lábbal protestált a kimondott határozat ellen, s minék utána sem az ördög, sem pedig akármely szelleme, miket segélyül hívott, nem jelent meg, hogy magával vigyék menten, fogcsírgatva fordult vissza a hatvani utcái rendőrségi épület felé s megfenyegette öklével: megállj, reád is kerül egyszer még a sor...

Az őt kísérő rendőr brutális röhögésben

tört ki, mint szokott az olyan ember, aki embertársát lánczon kötve a kóterbe kíséri. S vele együtt röhögött az egész rendőrségi sista: „Thaisz főkapitány vélünk, ki ellenünk...”

És ki hitte volna...?

Egyszer csak nagyot fordul a véletlen kereke s beleütődik valami kemény jóságba. Az egész rendőrségi apparatus kifordul a világ szeme láttára az utca közepére, szét-hullasztva azt a sok piszkos dolgot, mit eddig elé oly szépen el tudtak rejteni.

... A csirkefogó — most már nagy tolvaj (mester) — nagyot nevet a markába: lám megmondtam...

— Folyik a vizsgálat, — lőnek felfüggesztések, s a napi hírek Kállay, Minorich és Bleyer nevét együtt emlegetik...

Hanem, hogy mivel vádolják a m. kir. rendőrség némely érdeműs tagjait, azt hallani sem jó: vesztegetés, zsarolás, hivatalos hatalommal visszaélés, orgazdaság, lopásbani bűnrészesség, bujtogás — etc etc... valóságos kismiskák ahhoz, a mire bizonyos ember, ha fővárosi rendőr — képes.

A vizsgálatot Majthényi rendőrtanácsos teljesíté. Emberül felelt meg reá bizott feladatának. Hogy mik derültek ki, ezt eddigelé tudni nem szabad? Talán jó is nem tudni.

És mi eredménye van a vizsgálatnak? Hát csak az, hogy Jekelfalussy miniszteri tanácsost — a rendőrök főintendánsát kinevezték miniszteri biztosnak, kinek feladata Thaiszsal együtt szépen elsimitani a „botrányt“. Kállayt, Minorichot felfüggesztették hivatalos állásuktól, Bleyer ügynököt pedig bekísértették a dutyiba. Most már bizonyos, hogy van rend. A többinek „józzakát“ kívánhatunk...

Majthényi persze egy csomó jegyzőkönyvet vett fel boldog-boldogtalannal, csinált hozzá vagy tíz évre menő glossát, s reá bizta a maga sorsára az egész bűnperesomót. Ez pe-

dig most utján van, bolyongva egyik kézbe a másikba, mint az örök — zsidó.

A terjedelmes jelentés antiactáival együtt legelőször is Thaisz kezébe került — mire Thaisz főkapitány végig tanulmányozta az egészet. — A főkapitányi irodából átvitetett a büntető törvényszék igtató hivatalába, itt megkeresztelték, számot nyomtak a homlokára. Erre a kir. törvényszék elnöke kezébe kerül, ki brevi manu átteszi a kir. ügyészséghez, hol újból a kir. ügyész tanulmányozza. Mikor már tele lesz az ügyési fej, kiadatik a per valamely alügyésznek, ki majd szintén tanulmányoz rajta jó rovást. Az alügyész ur erre megteszi indítványát, mire visszavándorol az actacsomó a törvényszékhez, hol újra bepácsolják az iktatóhivatalban. Innen felterjesztik a törvényszék elnökéhez, kitől annyi viszontagság után végre a vizsgálóbíró kezébe kerül, a ki bizonyára megint csak tanulmányozni fogja.

Es az ügy így valószínűleg igen jól lesz meghurcolva és megtanulmányozva, de mi haszna, ha azok nem tanulnak belőle, a kiket — illet.

Fővárosunkat meglátogatta Jaeger tanár a normal-ruházat feltalálója és élő mediuma. Fölolvasásokat tart a redout kis termében — maga mellett. Valószínű, hogy hódítani jött gyapjuszöveti számára — birkákat. A „Pesti Hírlap“ Colombusa megint: wiewolta; szerinte okos embernek eléggé bolond ez a Jaeger, de bolondnak még nem eléggé okos.

B. G.

Furesa történet.

Irta: VICZINÁLIS.

Onnan a magas Tátra tövéből, a regényes fekvésű Szepességből szakadtam ide, az alföld egyik városába. Mondanom sem kell, hogy úgy éreztem itt magam, mint a kalitkába jutott madár. Nagy hiányát éreztem a szép

lott élete fáján: két mosolygó gyermek játszadozott kunyhójában, két szögfürtös, kékszemű kedves gyermek.

Azután őt volt neje, a délczeg Valeria, a kinek alakja karesőbb, mint a czedrus, keble fehérebb, mint a hattyú tolla, ajka pirosabb mint a granát alma virága — és szerelme forróbb az Aetna tüzénél... hát hogyne szeretete volna az életet?

Hanem azért még jobban szeretete a becsületet. ... S a máglya össze lett hordva, a hasábokat leönték olajjal, a meggyújtott láng piros nyelvvel csakhamar körülnyaldosta a barna fatömböket.

A szilaj, vad római nép szánakozással eltelve tekintett a délczeg, daliás alakra, a ki némán, biztos léptekkel haladt a máglya felé.

Hanem nem volt egyedül...

Neje követte őt és gyermekei.

A könnyek is kicsordultak a nézők szeméből, mikor a kis család megpillantotta, a mely önkényt követte még a halálba is a családőt.

Csupa élet sugárzott arcukon, csupa élet fényelt szemekben, pedig oly közel voltak a halálhoz.

Felléptek a sustorgó, sziporkázó máglyára. Öltönyük egy pillanat alatt tüzet fogott s a nézők ajkain nem egy sikoltás szökött ki.

E perczen valami fényes tárgy villant meg Valeria kezeiben, csak azt lehetett látni, hogy ajkait Cornelius ajkaira zárja, csak e pár szó hallatszott: „Igy nem fáj a halál!“ s azután mindent elfödött a sűrű füstgomoly, a

feltörő füstfelleg, elfedte a kiömlő vért, a lángoló fürtöket, a hamuvá váló délczeg alakokat...

Oh, mi édes, mily bűvös-bájjos lehetett az a csók, a mely még a tör kinait is el tudta feledtetni Valeriával!... Oh, mily varázsszal, mily erővel kell bírnia a szerelem csókjának!

Ott állt fenn az olajfák hegyén...

Isteni dicsfényvel körül sugárzott arczán a mély fájdalom, emberföltötti szenvedés, de azért földöntuli nyugalom honolt.

... A pálmák legyező alaku lombjai busan ingani látszottak körülötte a komoran zúgó esti szellő által megfenyítve; az olajfák reszketve susogtatták bársonypuha leveleiket földre pergetve fehér virágszirmaikat; a csillagok mélabus fényvel áraszták el szép, férfias, most verejtékes, kinteljes arczatát; mintha az egész föld gyászolta volna haldokló Istenét.

És ime Jeruzsálem városából zajgó, lármás népcsoport közeledett feléje Getsemáne kertjének utjain.

Durva poroszlók, nyers katonák, szennyes csöcselék és az élőkön egy rőthaju férfi...

Szemei ravaszul pislogtak, mint a macska szemei, tekintete ádázabb volt a hiuzénál, hosszú szakállát nyugtalanul simogatta sovány kezeivel, míg lángszinű haját magasra felfujta az esteli szellő.

A mester látta a közeledőket...

És az egek Ura nem hátrált meg előttük, még arca sem változott, talán csak szemei csukódtak le egyszer hosszasan, mintha nem bírná elviselni az undok látványt.

De az is csak pillanatig tartott.

Az egykori apostol mestere elé lépett.

Vastag ajkai nyájas mosolyra húzódtak szét, álnok arcvonásait mintha szelidekké akarta volna tenni, odament lábujjhegyen a Mesterhez, megfogta kezét és — megcsókolta.

— Szálem rabbóni, szálem!

És a mester nyugodtan türte azt.

Pedig tudta, hogy ez az ember, a kit keblén melengtetett, mint jó apa szeretett, egy fél órával előbb adta el őt harmincz ezüst pénzben.

Oh mily iszonyu lehetett azon érzelem, melyet a végtelenül szerető isteni szív e perczen szenvedett!...

... A pálmák vadul hajtogatták koronájukat, az olajfák csendes susogása rémes zugássá változott, a szél sivitva verdeste a port a kóssa csoport szemeibe; a csillagok fénye elhomályosult... minden a földön érezni látszott, hogy e perczen lett a legnagyobb bűn elkövetve; e perczen született meg a judási csók.

Késő őszi éj setét leple lebeg a magányos tengerparti kolostor felett. A szürke zárdatorony, mint óriási utjelző meredezik az égre, mintegy mutatva azt az ösvényt, a melyre előbb-utóbb valamennyinknek rá kell tértünk s mely a tulvilágba vezet.

Zordon, komor az éj körülötte, zordon, komor az épület maga; komor és hallgatag, mint a — halál.

A táj pusztá; óriási homoksíkság, merre

*

fenyveseknek, melyek a Szepességet nagy-szerű parkká varázsolják, a csergedező patakoknak, a friss forrásoknak, melyekkel ott minden lépten-nyomon találkozunk. Itt az alföldön legteljebb akáczfák díszítik az utcákat és udvarokat. Semmi változatosság nincs itt; egyhangu egyformaság; kirándulásokról, hegyi levegőről, friss forrásokról itt szó sem lehet, mert bizony itt akár 20 mérföldnyire is elmehetsz, anélkül, hogy csak kis halommal találkoznál.

Hanem hát mit tehet a szegény ember arról, ha a gondviselés titkos keze távol családok tűzhelyétől oly helyre vezet, mely ép ellentéte annak, hol bölcsőnket ringatták. A mihez nem voltam hozzá szokva, azt kell most megszoknom, és a mihez hozzá szoktam, arról kellett lemondanom. A magas hegyeket csak a porfellegek pótolják, a friss forrás vizet sűrű lyadák helyettesíti, melyet itt ivóviznek csufolnak. Fialat valék még, alig husz éves, midőn a hegyek óriásai közül a rónaság végtelen tengerébe vetődtem; tehát még sem volt oly nehéz megszokni ez életet, kivált miután társaságban nem szenvedtem hiányt és mint később tapasztaltam, a szürke folyadék, melyet itt kutviznek csufolnak, csak mosdásra használtuk, lévén az alföldnek elég vinkója, melyet itt karczosnak neveznek. S igazán ez életszükség itt az alföldön, a hol annyi por lepi az ember torkát, hogy csakis e karczos moshatja le azt onnan.

Elvégezvén a gymnasiumot, meghívást kaptam egy előkelő családhoz nevelői állásra, mit annál szívesebben fogadtam el, mert így kilátásom volt jogi tanulmányaimat folytathatni és tisztességesen megélhetni. Beirattam magamat az akadémiába és több családnál instruktoroskodtam. Az egyik családnál teljes ellátásban részesültem, a másiknál pedig néhány forintot kaptam havonként.

Ez utóbbi egy özvegy, régi nemes családból való volt. Egyik jelentékenyebb vármegyénk első alispánjának özvegye; habár nem nevezhető teljesen szegénynek, mégis a régi

jólétnek csak árnyéka volt itt látható. Az asszonynak két gyermeke volt; leánya Hermina, ki egy grófi családnál nevelőnő vala, és egy fia Arthur, ki az első gymnasiumi osztályba járt, kit én tanítottam.

Midőn a leczkét Arthurral elvégeztem, az asszony már lesett rám, és behívott vagy a szobába vagy a kertbe és elbeszélte nekem egész élettörténetét. Elmondotta, mily boldog volt ő férjével, kit csakhaman elragadott tőle a kegyetlen halál. Kiváló előszeretettel beszélt leányáról. Dicsérte, magasztalta őt. Elmondta, mily jó leány az, mily kitűnő tehetéssel bír, mily ügyes. Magas műveltsége, nemes származása daczára mily igénytelen jó teremtes. Elolvasta nekem leveleit, melyet gyakran irt neki; felnyitotta albumát, és megmutatta arczképét. Mindezekből meggyőződtem, hogy Bánátné leánya Hermina rendkívül csakugyan tünemény. Szép nagy kék szeméből a női szelidség és jóság tükröződött vissza, a szemeknek megfelelő ideális arca ritka szépségre vallott. Karcsu termete magas staturája még növelték fölényét, melyet a nővilágban elfoglalhatott. Nemesak udvariasságból, hanem bizonyos benső előszeretettel hallgattam végig a derék matrona elbeszéléseit, melynek az volt a refrainja, hogy mily boldog ő leányában.

Arthur kedves tanítványom volt. Könnyű felfogással s kitűnő emlékezőtehetséggel bírt; azért nagyon kevés teendőm volt mellette. Magától az igaz ki sem nyitotta volna a könyvét, mert mint az ilyen gyermekeknél szokás, könnyelmű volt; nem tudta szegény, hogy mért kell neki tanuloia. Hanem, mikor én nála megjelentem, mintha megváltozott volna; örömmel vette elő könyveit, és figyelemmel kísérte előadásomat, csakhamar a legnagyobb pontossággal elmondá, amit vele elolvastattam, vagy amit neki magyaráztam. Engem nagyon szeretett és ez könnyűvé tette feladatomat. Különbösen is minden jóra hajlandó, illedelmes magaviseletű ifjú volt ő. Sokszor gondoltam magamban azok után, miket

Bánátnétől leányáról hallottam, hogy ilyen lehet Hermina is.

Egyszer, amint a leczkét Arthurral elvégeztem, Bánátné ismét behívott és felolvasta leánya levelét, melyben köszönetet szavaz nekem azért, hogy Arthurt oly szorgalmasan tanítottam. Én szokott módon szabadkozottam, hogy én nem tettem érdemet az ily elismerésre és kijelentém Bánátné előtt, lenne szíves megírni, hogy nagyra veszem ugyan az elismerését, de bármily hizelgő az reám nézve, be kell vallanom, hogy arra nem vagyok érdemes. Lássá — ugymond Bánátné asszony — milyen jó az én leányom; én megdicsérettem őnt leányomhoz irt levelemben, hogy mily derék, komoly ifju, ki ki kivált hozzánk oly jó, azért írta ezt leányom, mert ő is nagyra becsüli azt, ki anyjához és öcséséhez jó. Erre kezdet csókoltam a derék hölgynek és köszönve távoztam.

Bánátné azután is mindig előadta nekem, hogy mit irt leánya, hogyan van, mit csinál, hanem arról többé szó sem volt, mintha rólam is tett volna említést. Néhány hónap telt el és Hermina anyjához intézet leveleiben soha semmi említést sem tett rólam; mintha csak meghaltam volna reá nézve vagy a családot elhagytam volna. Habár nem is vártam a további elismerést, mégis mivel már egyszer megemlékezett rólam, mintegy következetesnek találtam volna, ha máskor is ugyanazt teszi.

Azonban e gondolat nem igen háborgatott gondoltam magamban, ugy is jól van. Ha ő nem szól rólam, én sem fogok tolazkodni, nem üzenek neki semmit. Egyszer a mint az utcán megyek, megállit a levélhordó és egy levelet nyújt át. Nézem, forgatom, vajjon csakugyan nekem szól-e? Nézem a bélyegget, és ez áll rajta: „Dresden.“ Gondolkodom, ki írhat nekem Drezdából és sehogy sem tudtam elképzelelni. Igaz, hogy őseim néhány századdal azelőtt Szászországból költöztek át ide Szepességbe, de alig hihető, hogy annyi század után is valaki rokonságot tarthatna ott velem.

csak ellát a szem, egy-két szeszélyes csoportozatu sziklacsúcs emelkedik csupán a tengerparton.

Hanem belől még komorabb az épület

Setét folyosók, homályos czellák pislogó mécszekkel; siri csend mindenütt, a mit csak a zsolozsma hangjai, a zárda-csengetyű csilingelő szava szakit meg koronkint meghatározott időben

Mintha csak halottak között járnának.

Csupán egy czellában nincsen csendesség, csak egy czellából törnek elő keserves sóhaj-tások, hallatszanak elfojtott zokogó hangok.

Ott a legifjabb zárdaszűz helye van...

Durva kék darócruhában térdel a feszület előtt, szemei be vannak hunyva, ajkai gépiesen mormolják az imát, de alabastromtéhér, halotthalvány arczára benső kin, szenvedés van írva.

Mit keres e gyönyörű gyermek a komor zárdaszűzek között? ... mivel rejtezik e büvös alak a homályos czella rejtelseibe? ... miért mormolják e finommetszetű, élvre termett ajkak a zsolozsma magasztos szavait?

Hogy került a tavasz virága az ősz zordon helyére? ... mit csinál a délvi madár a fagyos éjszakai sarkon?

Egyre hangzanak ajkain a zsoltsár szent igéi:

— Könyörtülj Istenem rajtam a te irgalmas szerint!

Bensejében azonban egy más hang beszél hozzá! Az azt mondja: Szegény, szegény Izabella, milyen boldogtalan vagy te.

El vagy temetve élők közé, a kikben nincs élet, meg vagy halva és mégis folyton vívó-dol a halállal. Sanyargatod magadat, szenvedel, éhséget, hideget, szomjúságot; durva szörkámzsa sebzí liliumfehér testedet, faczipő vérti össze piczinyke lábaidat...

De hát miért is kell neked ennyit szenvedned?

Miért? ... miért? ...

Nem vagy-e te Alfonso a du-gazdag spanyol herceg leánya, kinek neve egész Európát beragyogja, aki mindent megtehet és meg is tenne egyetlen gyermeke kedvéért.

Nem vagy-e te Izabella, az irigyelt palotahölgy, kinek szépségéről szól a dal a Pirenaeken innen és túl, akinek hollófürtjeiről, ragyogó bogárszemeiről, piros kláris-ajkairól zengnek Tajo, Ebro, Duero partjain a költők lantjai?

Nem vagy-e te az ifju pármái herceg arája, a ki szeretet szivből, véghetetlenül, akit szeretsz te is hasonlóképen.

A hang odabenn a kinosan vergődő szivben felkaczag.

— Hát miért nem volt elég vőlegényed a dicsőség? ... miért nem volt elég a szerelem rózsakoszorúja? miért vágyott a babér füzére után?

Elment ugy-e harcolni a mörök ellen; felvette a keresztes pajzsot, kirántotta a damaszk kardot, ... harcolt és — elesett.

Hahaha, — ugy-e elesett?

Szép szögfürtje, melyekkel annyit játszadoztál porosak és véresek lettek. Szép szemeit

befedte a halál fátyola, ajkai megnémultak, — nem fog veled csevegni soha többé.

Hát csak imádkozzál érte szép Izabella, hiszen te is biztattad, hogy menjen a csatába, — csak forgasd az olvasót, majd visszaidézed bele az életet... Hahaha!

A zárdaszűz együtt kaczag a hanggal bel-sejében; olyan csodás, borzalmas, kísérties a kaczagása.

Majd egyszerre felugrik, eldobja az olvasót kezéből, eltántorog az imazsámoly kemény deszkájától.

— Hát mit imádkozom én? — hörgi — miért sanyargatom magamat!... Hisz oda van Castro... minek éljek tovább?

Az óra az ódon toronyban komoly ünnepelességgel veri a 12-öt.

A zárda csengetyűje zsolozsmára szólítja az apácákat; a kétségbeesett ifju szűz hallja azt.

Borzadva roskad össze felmagasult alakja, feje keblére hajlik, mint letört virág; vadul forgó szemei újra lezárulnak és kezei mellét verik.

— Vétkeztem, uram, vétkeztem!

Leemeli a falról a feszületet és hosszan, hévvel ajkaihoz szoritja annak szent sebeit.

És ime! csodálatos átalakuláson megy át egyszerre egész lénye. A redők elsimulnak homlokán, szemei nyugodtan feltárnak s ő mosolygó ajkakkal zengi újra az imát:

— Könyörtülj rajtam istenem, a te irgalmas szerint.

Fagyos, hideg, kísérteties volt a feszület csókja, de megnyugtató.

Végre is fel kell bontanom a levelet, így leg-hamarább meg lesz oldva a rejtély. És ime! olvasom az aláírást, Bánáti Hermin.

Hogy mi indította Hermint e levélíráásra, magam sem képzeltem, hanem elolvastva azt, megtudtam tőle, hogy sajátkezűleg akart nekem írni és ismételve megköszöni ama szívesseget, melyet édes anyja iránt tanusítottam, midőn vele a család ügyeiről beszélgettem s melyet rossz öcsése iránt tanusított, midőn őt a legjobb sikerrel tanítottam. Aztán elmondta, hogy a grófi család azt akarta, hogy növendékei is lassan már világot, utra kelt és természetesen ő is velők ment. Így látta meg Béceset, melyet az utazók Párisnál hasonlítanak össze. Látta a regényes fekvésű Gmundent szép tavával és a Traunt óriási c-ucsával. Megfordultak Ischelben is, a királyi család ezen kedves tartózkodási helyén. Voltak Szalzburgban és bebarangolták a szebbnél-szebb környéket. Néhány napot töltöttek Berchtesgádenben, a fejedelmi „Königsee“ partján. Innen aztán átmentek Münchenbe, Bajorország fő városába, a művészetek ezen új Athénéjébe. Leírja aztán mily sokat és elragadót látott ő ott; minden lépten-nyomon a művészet remekeivel találkozott; a királyi palotától kezdve, muzeumon, a képtárakon, templomokon át egészen a szép temetőig.

Innen aztán Franzensbad és Karlsbadot érintve mentek át Drezdába, hol hosszabb pihenőt tartanak. Nem akarom azzal untatni a tisztelt olvasókat, hogy mit látott Hermin Drezdában, hogy miként mulatott, hanem inkább ama benyomást akarom ecsetelni, melyet ezen kellemes meglepetés reám gyakorolt. E levél nem csak hálára ébresztett Hermin iránt, hogy engem ismeretlenül így megtisztelt, hanem bámulatra is ragadott széles olvasottsága, könnyed iránya, gyöngéd tapintata, kedves, szeretetreméltó csevegése.

Igaz, ugymond levelének bevezető részében, nem volna illő, hogy egy ifju hölgy egy szintén ifju férfival levelezésbe ereszkedjék; de tekintetbe véve, hogy ön nem idegen család-

dom előtt, tekintetbe véve, hogy én önnek lekötözött vagyok ama jóságért, melyet anyám és fivérem iránt tanusított, nem volt szabad az étquette rideg szabályait követnem, hanem kötelességem azok mellőzésével önhez, mint jótevőmhez közeledni; mert a mit ön Arthurral tett, ezt úgy tekintem, mintha velem tette volna. Aztán fölkiért, írjak én is neki; az oly városban, mondja ő, mindig van valami újság; anyám pedig mindig otthon ül, tehát keveset tud a világról és így nem is tudósít a hírekről. Ugy hiszem, írja ő, hogy ön ezen szerény kérésemet teljesítendő.

Mi volt mit tenni, a válasz elől nem menekülhettem. Annyi előzékenység, a nyi szeretetreméltóság ömlött el Hermin sorain, hogy a lehető legnagyobb tiszteletlenség, udvariatlanság lett volna részemről, ha a szellemes hölgy soraira nem válaszolok. Nos fiu, gondoltam magamban, most mutasd meg mit tudsz, nehogy a hosszúhajú tudós kitogjon rajtad és szánalommal nevéssen ügyetlenségeden. Bizony nehéz föladat volt ez, nehezebb az érettségi vizsgánál. Hanem aztán rászántam magamat, így gondolkozván, hogy a ki mer, az nyer. Szerencsémre Hermin német nyelven írt, melyet tökéletesen bírt; tehát én is németül válaszoltam, lévén ez anyanyelvem. S úgy látszik, levelem nem vallott csufot; néhány nap múlva választ kaptam tőle, melyben a reáhalmozott bököket, dicséreteket reám hártja.

Elmondja aztán, mily örömet szereztem neki, hogy kérését teljesítettem; és mily bánata lett volna, ha kérelmére nem hallgatott. Hanem ugymond ő, bizton számítottam az ön jó szívére; hiszen hiszen oly sok jót hallottam önről édes anyámtól, hogy tehetlenségnek tartottam, hogy önönmegczáfolja. Aztán hosszavége némes a dicséreteknél. Csodálja folyékony irályomat, levelem eszmedus tartalmát; a finom ízlést és meglepő udvariasságot; és ismét fölkiért válaszoljak minél előbb az ő levelére, mit ő is ígér.

(Vége köv.)

Igen, mert annak csókja a lemondás csókja volt.

XII. Károly mint a történelem híven fellejegyte, nagyon szeretett ifju korában mindent, ami édes.

Szerette a czukrot, a rózsaszalvétát, szép hölgyek mosolyát és főleg a csókot.

Ez előszeretettel az édes iránt annyira ment, hogy egyszer nyilvános alkalommal megcsókolta egyik minisztere lányát.

Hanem a miniszter-lány nem találta oly édesnek királyi csókját, mint amaz az övét, mert viszonzásául egy csattanó arczcsapással felelt.

Hogy ez a sajtóságos felelet nem volt valami édes, még oly gyöngéd kezek részéről sem, bizonyítja azon körülmény, hogy az éjszaki hős e naptól fogva elvesztette minden előszeretettel az „édes“ iránt.

Táborozásokban, csaták között töltötte egész hátralévő életét, gyűlölte a nőket s csak eczetes, savanyu eledelokkal élt.

Már most ezek után mondják meg kedves olvasóim, minő lehetett az a csók, mely ily egész életre kiható hatást tudott előidézni?

Ha megtelelnek, bizonyára benn fog rejleni válaszukban az is, hogy a csókot mely anynyiféle alakban nyilvánul s mely oly különböző hatásokat képes előidézni, theoria utján meghatározni nem lehet.

Arra csak a praxis képes...

Ez az én véleményem is.

MUNKÁCSI KÁLMÁN.

Az emberi akarat szabadsága

beleillik a természeti s erkölcsi törvények közt létező viszonyba.

Irta: Dr. ?

I.

(Folytatás.)

E lánczok mindegyikét természeti rendnek nevezhetjük, mert a természetben a külvilágban jelentkeznek; de a közönséges értelemben vett természettől, vagyis a külvilágtól különbözik az embernek belvilága, lelki élete s így a természet rendjétől különbözik az emberi lélek életében uralkodó rend.

A természeti rend felöleli a külső természetben jelentkező működéseket, tehát az ásvány-, növény- és állatországban jelentkező működéseket; e rendbe tartoznak továbbá az ember szerves testében jelentkező, befolyásától független életnyilatkozatok, továbbá mindazon cselekedetek, melyek a gyermekkorban az ösztön uraima alatt hajtatnak végre s ép ezek azon pontok, a hol a két láncz egymással érintkezik.

E rendtől különbözik az emberi lélek rendje. Ezen rend az észszel és akaratall bíró embert foglalja magában, az ész és szabad akarat, az ember személyiségét alapítják meg a személynek, mint személynek minden működése erkölcsös, mert az erkölcsös tett ész és szabad akaratot követel; s minthogy az emberi lélek rendje ezen erkölcsös cselekedetekben uralkodik, ezekre vonatkozik, azért ezen rend erkölcsi rendnek neveztetik.

Minden rend törvényeken alapszik. A rend

ugyanis nem egyéb, mint a dolgoknak bizonyos mérték szerint egymás iránt oly viszonyokba helyezése, hogy együttesen egységes egészet képeznek bizonyos cél létesítésére. Ebből önként foly, hogy rend létsülésekor a rendezett lények között teljesen meghatározott viszonyoknak kell keletkezniök. E meghatározott viszonyokban nyilvánul maga a rend s előttünk jelentkezik; de hogy a rend fennmaradhasson, egységes célját elérhesse, szükséges: hogy a rendnek tagjai ama meghatározott viszonyoknak megfelelően működjenek, ha ez nem történnék, hanem inkább a rend tagjai tevékenységeiket a legkülönbözőbb módon nyilvánítanák, a rend célja nemcsak nem valósulna, sőt maga a rend is megszűnnék. Ama viszonyok fogják tehát meghatározni, szabályozni a cselekvés módját. Ugyanazok fognak bizonyos meghatározott módokat szabályok gyanánt kijelölni s felállítani, mely szabályok törvényeknek neveztetnek, s mint-hogy a rend kétféle, azért a törvények is kétfélek lesznek, természetiek és erkölcsiek.

E rendek, valamint az alapjukat képező törvények végső alapjukat az Istenben bírák és tőle származnak. Valamint a külvilágot úgy az ember belvilágát is Isten teremté s mivel legbőlecsőbb személy mindkettőt czélszerűen kellett teremtenie azaz célét tűzni ki nekik. S mivel, mint láttuk a cél megfelelő működési mód, azaz szabály, törvény nélkül el nem érhető, ezen törvényeknek is, tehát a természeti s erkölcsi törvényeknek tőle kellett származniök.

Isten e két rendbe helyezett lényeknek mindenhatóságánál fogva megadta azon erőket, melyek szükségesek a rend céljának megvalósítására; bölcsességénél fogva pedig kijelölte az e célra vezető utat azaz törvényeket szabott, melyek egyrészt a lények erőinek, másrészt különböző céljaiknak felelnek meg. Ugyanez áll a természeti erőkről is. Továbbá a lény természetétől függő s meghatározott tevékenységének, ha célját elérni akarja, meg kell egyeznie ama viszonyokkal, melyek e lény és ugyanazon renchez tartozó lények között uralkodnak. Ez áll ismét a természeti erőkről is. Ha pedig ez így van, úgy szükséges, hogy a törvények, melyek szerint valamely természeti erőnek működnie kell, megegyezzenek a természeti erő lényegével és a természeti renddel; szükséges továbbá, hogy a törvények, melyek szerint az embernek belső életét rendeznie kell megegyezzenek a szellemi élet lényegével és az erkölcsi renddel, mert az erkölcsi törvény alanya különbözik a természeti törvény alanyától.

(Folyt. köv.)

Gondolatok.

Életösvényünk mindkét oldalán annyi a fácska és nyugvópád, miszerint csodálkozom, ha valaki elfárad.

JEAN PAUL

Legyőzte már azt a bűn, a ki vele alkudozásba bocsátkozik.

DRÁSEKE.

Sorsunk reményleni e földön s csalódní, és szenvedni, ha csalódtunk; ez végzete mindennek, mi e földön él.

B. EÖTVÖS JÓZSEF.

A zenészet azon egyedüli művészet, mely szól a gondolathoz csakis a gondolat utján; nem szorulyán sem szóra, sem alakra, sem színekre

BALZAC.

Az összbangzat a rend költészete.

BALZAC.

HÁZASSÁG A SIRBAN.

EREDETI REGÉNY

KÉT KÖTETBEN.

IRTA: **KOZÁRY JÓZSEF.**

ELSŐ KÖTET.

VII. FEJEZET.

Tinkay Béla multjának leleplezése.

(Folytatás.)

Micsoda tizenhét lánynak tudod te a krónikáját? Sietett Sugáry ur, égve a kíváncsiságtól, tudakozódni.

Barátom, hosszú volna azt mind elmondani — felelé Béla. — No de kérlek akkor ne is szóltál volna, ha csak a kíváncsiságom horderejét akartad megpróbálni; tudod, hogy aszszony nem vagyok, de az ilyen regényes dolog érdekelné még magát Nubia legvilággyűlöbb remetéjét is, nota bene, ha élne.

Barátom, — szolt önelégülten jártatva szeméit Sugáry ur kíváncsiságtól égő arcán Béla — estig sem tudnám én neked mind elmondani, mert ha bele is kezdenénk, agyonásitanád magadat, mert mind a tizenhét egyformán végződik.

De csak nem kezdődik egyformán mind a tizenhét?

Kezdődést — mondom — nem kezdődik, de ha egyformán végződik.

No hát csak az elejét mond el mindegyiknek, a végét magam is oda képzelem.

De hol kezdjem?

Mindenesetre hát a krónikáknak is csak elején kell kezdeni a velejét és sommáját.

Hát barátom az elején még sem kezdhetem, mert nem akarok ismétlésekbe keveredni, miután az elsőt már emlegettem az előbb is, mikor még Könyessy barátom itt volt, épen azért, mert tudtam, hogy ő ismét nagyot fohászodik ennek a regényes eseménynek a hallatára szokása szerint.

Kezdj már bele, nógatá Bélát Sugáry ur, mert rögtön szétpattanok a kíváncsiságtól.

Lardeaux Gizett volt az első, kit már ismeresz, mert...

Hogyan ismerném, még egy árva kukkot sem hallottam róla, siette kinyikkantani Sugáry ur. Ugy-e ez valami bárónő Franciaországból?

Anyámnak legalább mindig azt mondta, hogy az ő anyja is báróné volt, s mi kellett több, hogy anyám zsebjébe furakodjék, ki szintén született báróné és a származására mód nélkül sokat adott; de ha most itt volna, én nem néznék ki belőle bárónőt, ha csak megint nevelőnem nem lenne, akkor talán; de csak talán, mert eddig — tudom — hogy megviselték valahol, vagy pedig ő megviselt másokat, vagy hova is sikamlík nyelvem, megviselte őt az idő.

Ez volt az első; középső meg az a bolond kis liba, ki a kutba fuladt, a többinek mindnek több esze volt, mert egyik sem ment uszni, hanem odább csuszott mind. Az utolsót meg épen ma akarom Pythagoras tételére figyelmeztetni.

Barátom, hisz te ilyen formán több vagy mint a Próféta volt; mond csak tovább, ki lehet az az igazságbuvár, kit Pythagoras tétele annyira érdekel?

Az meg itt lakik a tulsó szobában; tegnap ismerkedtem meg vele, s tréfából még Könyessy barátomat is megcsókoltattam vele; ezt akarta Könyessy mellbe lökni.

Hátsz még most sem tudom, hogy ki legyen az a paradicsommadár!

Biz az igazán oly ékes, mint a paradicsommadár.

Jaj, ne bonyolítsd annyira, mint valami

regényiró, mindig egyet kanyarítasz, pedig 2—3 szóval is megmondhatnád, hogy ki volt, vagy ki az!

Hát ha annyira érdekel, megmondom ezt is: Ragady Laura énekesnő, ki tegnap épen a „Marcsa, az ezred leányában“ szerepelt.

No abból ugyan hogy nem lesz semmi, gondolá magában Sugáry ur és oly fontos pofát vágott, hogy a ki csak e pillanattól fogva ismerné, azt hinné róla, hogy ő találta fel a puskaport; de mindenáron igyekezett meglepetését palástolni; más olvashatott volna fenhargon arcvonásaiból, de Bélának szemei sokkal beesettebbek voltak már, hogy arcvonásaiból olvasni képes lett volna.

Barátom, akkor nem Mohamed lesz az első próféta, hanem egyenesen te, ha még Ragady Laurát is elbírod szédíteni, mert úgy ismeri őt az egész világ, hogy igen, sőt tulságos leereszkedő, nyájas és mi több pajzán és tréfás, még borozni is leül, ha valahol ilyen társaságot talál, de ha valaki tézist akar huzatni vele, bár diademet nyujtsón is neki, mégis pofon kanyarítja, mint a multkor egy „uj földes urat“, ki nyulbőrön üzérkedett mindaddig, míg csak báró Nixhausery nem lett belőle; ez diademet nyujtva akarta magát odáig hizelegni, de azt mondják, még most is kék a pofája. Vigyázz kérlek, hogy első napon is mindjárt meg ne járd a bolondok tánczát. Van-e elegendő pénzed, ha arra kerül a sor?

Sokat nem hoztam magammal, csak mintegy kétezeret, de hát miért találták volna fel a távirát, ha csak nem arra, hogy a szorult ember segíthessen magán. Majd ha elfogy, sürgönyözzök anyámnak és meg is várom mindjárt helyben a pénzt, tehát pénz miatt soha sem szoktam aggódni.

No annyit mondok, hogy óvatos légy, mert Ragady Laura, leszámítva azt a külső modort, mit bárhol sem tagád meg magától, különben egészen olyan bolond, mint Könyessy barátod, az ilyenekkel pedig csinján kell elbánni.

Sohse busuljunk mi azon barátom, — válaszolt Béla — a hogy a többi gyümölcs lepotyogott a fáról, ugy ez is le fog potytyani, csak elegendőképp megérjék a dolog. Lásd én nem aggódom egy sz-mernyt sem, ha ez volna az első, akkor még talán kételkedném a siker föött, de hallottad, hogy már ez nem a legelső eset, mint vén nyulnak a futás. Egyéb-iránt akkor sem ütнем fejemet falba, mert mikor jöttem föl, a hajón megint oly ritka szépséggel találkoztam, kit bizonyára bevonnének az olympiaik csoportjába, sőt még talán büszkék is lennének rá némi tekintetben, annak meg egészen olyanforma szeme van, mint Könyessynek, csak hogy kissé nagyobb.

Akkor bizony csuf lehet egészen, ha szemei tisztán olyanok, mint azt a szerencsétlen észjárású Könyessy, mert annak, mint láttam, akkora szeme van, mint egy ökrének, még sem lát vele még nappal sem ugy, ahogyan kellene, sietett ismét ócsárolni Sugáry ur azokat, a kiket csak lehetett.

Nono! tudom, ha egyszer belenéznel, olyan lennél rögtön, mint a futó bolond, de itt egy kissé nagyobb ám a bökkenő, mert künn lakik Kékváron.

Ugyan mi neve, ha szabad tudnom? — kérdé sustorgó hangon Sugáry ur.

Elvira — felelt röviden Béla.

De miféle Elvira?

No, a nevé meg elfelejtettem megkérdezni, lásd, annyira elbámultam igéző szépségét, hogy a vezeték nevével tudakozódni el is felejtkeztem, csak szavaiból annyit jegyeztem meg, hogy Elvira, ez bizonyos; de te nem csak azt, hanem még magad nevé is elfelejtetted volna, sőt többet mondok: azt is elfelejtetted volna, fi vagy-e vagy lány.

Barátom, szolt sipákoló hangon Sugáry ur, te, a mint veszem észre, költő vagy, mert csak azok tudnak ily válogatott szépségekről szólni. másnak ilyesmikről fogalmuk sincs.

Hanem hát itt, igazán megvallva nagyon bolondul cselekedtél, ha nevé sem jegyezted meg, mit csinálsz most vele, hogyan fersz hozzá? sopánkodék ravasz hangon s tettett sajnálkozással Sugáry ur, ki ezt a konczot is magának szerette volna megkaparítani.

Az legkevesebb különben, szolt Béla, ha épen kenyérszegésre kerül a dolog.

Hogyan? hisz te akkor ezermester vagy, ha még ezen is keresztül tudsz hatolni.

Miért nem? a helységet tudom, azon kívül ugy sem volna szabad saját meghagyása folytán egyenesen hozzá czimeznem leveletem; mert fél, hogy szülei valami észrevételt tennének e miatt. Azt mondotta, hogy addig csak barátnejához: Szivőry Arankához czimezzem soraimat, míg otthon ki nem puhatolja, hogy hányadán állanak a körülmények, mert épen akkor utazott vis-za szüleihez, kiknek körét egykor beleegyezés nélkül hagyta el, mikor egy alkalommal az a bolond gondolata jött annak is, mint Repkényi barátodnak, hogy a zárdába ránduljon. Mondottam neki tréfából, hogy menjünk vissza, ha ő visszamegy, én is beállok valami sekrestyésnek, vagy akár minek abba kategóriába, hol ő lesz.

Ugy már aztán nem volna bolondság; de nem azért élt VII. Hildebránd, vagy Gergely, hogy oly könnyen csörgedezék ott az élet.

Már az mind mellékes, de annyi bizonyos, hogy Elvirának párja több nincs, a föld hátán ő egyetlen a maga nemében. Ezt elcsábitom, akárhogy, ígérek neki hetet-havat, még házasságot is.

Másként azt nem is lehet megkeríteni, hisz nem szegény lány ugy e?

Biz az nem lehet szegény, mert négyes fogaton jöttek érte a kiszállóhoz, még pedig igen is cifra lószerszámokat vettem észre messziről ragyogni a lovakon; az mind ezüst volt, egyébiránt, mint Elvira ezt maga is érintette, atyja rendkívüli barátja a cifra lószerszámoknak.

Hát csak utána barátom! szerencsésebb teremtménye nincs a Jupiternek, mint te vagy; te rád minden oldalról, a hová fordulsz, osak ugy szakad a szerencse. Azonban vigyázz, hogy el ne sodorjon, mert a szerencsének árja épen oly veszedelmes, mint a szerencsétlenségé; mindegyiknél ovatosnak és előrelátónak kell lenni.

No barátom, — folytatá tovább Sugáry ur, most elmegyek, csakis üdvözölni jöttem téged, miután a rakparton sétaközben, mint említettem, észrevettelek. De arra kérlek, hogy eme regényes terveid, ha elszűlnék, nekem tudomásomra juttatni el ne mulaszd, miután engem roppantul érdekel az ilyen regényes dolognak a kimenetele.

Béla megígérte, hogy szivesen megteheti e csekély kívánságát, csak türelemmel legyen, mert a türelem rózsát terem, s ezzel erősen megszorítva Sugáry ur Bélának jobbát, egy sima derékhajlással a 15-ös számú szobából eltávozott, Béla néhány lépésnyire elkísérte még, azután visszasietett s fölsürgönyözte a pinezért, hogy a szobát foszsa meg azonnal a megmaradt ételneműektől, nevezetesen: a kávéból, melyből 2 adag is megmaradt, öntözze fel az ablak alatt, hogy por ne legyen, mert jobb sorsot nem érdemel, ha egyszer senki sem akarta magához venni, de a kankula-kergetőt tegye az ablak közé, ugymond, nincs ennél jobb termometer a világon, mert ha rosszat mutat, belehet venni s a gyomorban majd jobbat fog mutatni.

(Folyt. köv.)

Irodalom.

Zeneművek: Tábornok és Parsch nemzeti zeneműkereskedők kiadásában kapható Budapest. Zongorára két kézre: *Erney J. Dalalbum.* Nr. 50. *Mendelssohn B. F. Auf Flügeln des Gesanges* 30 kr. Nr. 51. *Der Jäger Abschied* (Wer hat dich du schöner Wald) 20 kr. Nr. 52. *Es is bestimmt in Gottes Rath* 20 kr. Nr. 53. *Frühlingslied* (Der Frühling nacht mit Brausen) 30 kr. Nr. 54. *Suleika* (Auch um deine feuchten Schwingen) 30 kr. Nr. 55. *Venetianisches Gondellied* 30 kr. Nr. 56. *Wenn sich zwei Herzen scheiden* 20 kr. Nr. 57. *Meyerbeer. G. Komm du schönes Fischermädchen* 20 kr. Nr. 58. *Mozart W. A. Das Veilchen* 30 kr. Nr. 59. *Müller W. So leb denn wohl du stilles Haus* 20 kr. Nr. 60. *Preyer G. Ob sie wohl kommen wird* 20 kr. Nr. 61. *Proch H. Das Alpenhorn* 30 kr. Nr. 62. *Reichard A. Du liebes Aug', du lieber Zern* 30 kr. Nr. 63. *Reissiger C. G. Der Siggenerbube im Norden.* 20 kr.

Frissítő.

Perpetuum mobile még nincs kitalálva, de az abszurdumot hallottuk, a midőn Horváth Gyula azt állította, hogy a kormányparttól az ellenzékhez és viszont, egyforma az ut.

Mindent újat akarnak, főrend házat is. Nincs a hol újat kapjanak. Foltozás lesz csak, a divatból kijött kabát — attól félünk, hogy úgy el lesz az fusolva, hogy senki sem fogja felvenni.

Spitzerné. Jó napot Kohn asszonyság! Gratulálom ünnek vejéhez! Micsuda ő!

Kohné. Nu egy marhakereskedő, tudja, oly nagy — en gros, még több, marhafabrikáns!

Ugyancsak meg van rökönnyödvé Thaisz, fél a nagymosástól, persze bűdös a szappany, pedig ne féljen, még eddig nem találták tel a hozzá való szappanyt.

Jó, hogy Zimándy beszéde hangokból állt, ha szilárd anyag, úgy ma egy zsidó sem járna Magyarországon.

Zsidó tanító. Legyetek sak böszkék jerekek, hogy zsidók vadjátok! Mert mi vagyunk az Isten választott népe.

Egy gyermek. De tonító ór, az Isten ugye nem mustanában választott minket?

Nagyméni (sohajtvá) Van-e valami hiubb egy fiatal nőnél?

Unokahug. Oh igen, egy öreg.

A. Mit csinálsz? Előbb töltesz vizet, azután bort!

B. Természetes, mivel így a rossz vizet javítom a borral, amugy pedig rontanám a jó bort a rossz vízzel

Találó hasonlatok. A bánat kanál, melylyel az ember a szerencsétlenséget issza, a nyomoruság háziur, a kinél inség a lakó; a könyörtelenség pedig védőfedél, mely a kétségbeesés zivatarának villámcsapásaitól megóv.

Nos tanár ur, hogy tetszik új színművem? Nagyszerű, de legjobb benne a tolvaj szerepe, a mit csak beszél, mind lopva van.

A legnagyobb hódító. Johnson, a híres angol kritikus, a londoni nemzeti színházban egy tiszteletpályával birt, míg egy, az udvarnál nagy kegyben álló tábornok el nem vette tőle azt. Másnap erre a következő sorokat tette Johnson a lapokban közzé: „Caesar elfoglalta Galliát, Pompejus Indiát, Nagy Károly Szászországot, Vilmos a hódító Angliát, IX. Henrik Páris, XIV. Lajos Elzászt és D... tábornok mit foglalt el? — Az én pályomat!...

Milimárik figyelmébe. A dán népmonda szerint a hold egy darab sajt, mely a tejut összefutott tejfeléből áll.

Azok a gyermekek! Feltűnően rézszínű volt a papának orra a borocska iránt tanusított nagymérvű szeretet következtében. Történt egy alkalommal, hogy a papa figyelmeztette kis fiát, aki minden ételt kenyér nélkül evett, miszerint kenyeret is egyék, mert ettől piros lesz arczocskája. „Hát ugy-e te is fiatal korodban sok kenyeret tubakoltál papám?” kérdé erre a gyermek ártatlanul.

Egy multság alkalmával egy fiatal ember Schiller: „Tiszteljétek a nőket” című költeményét nagy lelkesedéssel szavalta. Alig végezte be azonban általános tetszés között a szavakat, midőn egy jelenlevő felszólalt: „No, ez is nehezen lesz még házas!”

Legújabb. Budán a „N”-t értesítése szerint legközelebb egy igen tartalmas könyv fog megjelenni, amely arról a magas tudományról értekezik, hogy a rossz kövezen hogy és miként lehet orrabukás és tyukszem-szerzése nélkül járni.

Modern. Két fiatal ember találkozik az utcán.

— Ah! ah! — szólal meg az egyik — tehát Ernő barátunk csakugyan megnősült.

— Azt hallom.

— É, aztán, hogy hívják szeretetreméltó aráját?

— Huszezer forint, annyit tudok. A másik nevét elfelejttem.

Tisza partján...

Tiszából a vizet mind el hordanák
Ami főkapitányunk úgy mosdatnák
Irgalmatlan, a hogy a mihasznák
Sok ártatlant behurezolni szokták,
Zárni, confiskálni az óráját

Aranyos gyűrűt, mellűt, sőt slainiját.

Laktra verni aztán szegény száját.

Elek urat tisztára nem mossák.

Xantippe, ha nem szereti urát

Igy veszi mihasznának ma hasznát

Irta: Tiszaháti libácska.

Idővel! A templom új harangjának felszentelésekor történt, hogy a tiszteletesné oda szólt: „Te öreg, nem tetszik nekem ez a harang, nagyon éles a hangja, mélyebben kellene szólani neki.” „Csak légy türelmes kincsem!” válaszolt erre a férj komolyan, tudod még nagyon fiatal, majd ha olyan lesz mint te anyjukom, mélyebben fog ez is morogni.”

Horváth Boldizsár modern liberalismusból modern liberalismust óhajt csinálni.

Lesz katonai reform, azaz *Josephinom.* Magyarul ez sem több sem kevesebb: Fizes, magyar! Nem lesz az sok, csak pár ezer forint! *Csak? Csak! Ó Csak! Csak...*

Tromf! Egy henczegő hadnagyocskája egy hasonlóképen feszegő diákokcskával szóvitába keveredett. „Uram, kinek tart ön engemet?” pattant fel végre a katonatiszt neki hevülten. „Becsülésre méltó katonának” felelt emez engedékenyen. „En pedig önt számárnak tartom” ordított vissza a tiszt. „Valóban sajnálom” viszonzá erre a diák nyugodtan, e szerint mind a ketten csatlakoztunk egymásban.

Kit illet a titula? Benyt a kocsis gazdájához, aki melesleg mondván gyűlölt uzsorás volt, és felmondja neki a szolgálatot. „De miért akarsz elhagyni engemet? kérdi meglepetve az uraság. „Hát csak azért kérem alászan, mert ha végig hajtok urammal az utcán, mindenki azt kajáltja: „Ni, ott megy a gazember!” én pedig nem tom, kit illet a titula, engem-e, vagy a ténsurat; már pedig ez nagyon bántja a becsületem.”

Fogas kérdés. Miért talál az ember kis városokban több emberszeretetet, mint a nagyokban? Mert ott kevesebb embert kell szeretni. Pesten pl. legalább 300,000 a szeretendő fél, hát ki képes erre?...

Történelmi naptár.

Október.

26. **Vasárnap.** E. 21. Dámet. vt. — 1765. Bathány Lajos Ernő gróf az utolsó nemzeti magyar nádor halála.

27. **Hétfőn.** Szabina sz. — 1613. Báthory Gábor erdélyi fejedelem Nagyváradon, Velence nevé utczában megöletik. — 1716. Bethlen Miklós gróf erdélyi korbátnok, történetíró, ki 2 évig Németújhegyt fogva volt, megh. — 1759. Kazinczy Ferencz nagyhirű magyar költő, a nemzeti irodalom körül halhatatlan érdemű tudós, szül. Ér-Semlyénben Biharmegyében. — 1861. A megyei közgyűlések tartása Magyarországon megtiltatik.

28. **Kedd.** Simon és Juda. — 1788. Rudnyánszky József beszterce-bányai megyés püspök születése Nagyszombaton. — 1839. Buczy Emil esztetikai író, lantos költő halála. — 1844. Kisfaludy Sándor nagy kedveltségű magyar regeköltő halála Sümegben. — 1848. A magyar főpapság felszólítja a királyt a törvények megtartására és a vérengzések beszüntetésére. — 1849. A halálos ítéletek végrehajtása Magyarországon elfüggesztetik.

29. **Szerda.** Narez pk. vt. — 1705. Perlitz János Dániel, híres és termékeny természetbúvár, író szülése Szepesben, Magyarországon.

30. **Csütörtök.** Kolozs vt. — 1634. Káldi György jezsuita, hittani író és a biblia magyar fordítójának halála.

31. **Péntek.** Farkas pk. — 1663. Zrinyi Miklós a török nagyvezér utócsapatját Érsekújvár és Esztergom közt megtámadja, megveri s a keresztény foglyokat megszabadítja.

November.

1. **Szombat.** Mindszent ünnepe. Vidor. — 1553. Révai Ferencz helytartó, turóci főispán, jeles történetű; meghalt Szent-Mártonban. — 1687. Draskovics Miklós országbíró meghal bubánatban. — 1850. Magyarország tartományaiiban az osztrák bélyegtörvény életbe lép. — 1854. Cseh János magyar történész meghal Pesten.

Szerkesztői üzenetek.

Pázmány-kör. Rendben van. — **Munkácsy.** Csak örvendünk, a frissítő rovatban is szívesen látjuk, bárha lennének többen követői. — **Zalai közlöny**nel úgy látszik süket füle találtunk. — **Ács G.** Fog jönni. — **Tóhelyi.** Nincs válasz?? — **Szávay Gy.** Elvárjuk igéretét. — **Gyűjtő**veink üresen maradtak? Egy jótévő nemes gyűjtését hálással köszönjük, felismertük, jön levél.

